

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Прарэктар па вучэбнай рабоце БДУКМ

 С.Л.Шпарло

«24» 10 2022 г.

Рэгістрацыйны № ВД- 448/эвч.

УВОДЗІНЫ Ў БЕЛАРУСКУЮ СПЕЎНУЮ ЭТНАФОНІЮ

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці
*1-18 01 01 Народная творчасць (напрамках),
напрамку спецыяльнасці 1-18 01 01-05 Народная творчасць (фальклор),
спецыялізацыі 1-18 01 01-05-01 Этнафоназнаўства*

Вучэбная праграма складзена на аснове адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі I ступені па спецыяльнасці 1-18 01 01 Народная творчасць (па напрамках), зацверджаных пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 12 красавіка 2022 г. № 78, вучэбных планаў БДУКМ па напрамку спецыяльнасці спецыялізацыі

СКЛАДАЛЬНІКІ:

Т.А.Пладунова, дацэнт кафедры народна-песеннай творчасці і фальклору ўстанова адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»;

Э.В.Шчадрына, старшы выкладчык кафедры народна-песеннай творчасці і фальклору ўстанова адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», магістр мастацтваў.

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

Н.В.Петухова, завгядчык кафедры рэжысуры ўстанова адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат педагагічных навук;

А.У.Белы, загадчык філіяла «Мачулішчанскі ЦКіВЧ».

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

кафедрай народна-песеннай творчасці і фальклору ўстанова адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў (пракакол № 10 ад 24.05.2022);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстанова адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пракакол № 5 ад 15.06.2022).

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная дысцыпліна «Уводзіны ў беларускую спеўную этнафонію» мае інтэграцыйны характар. Для яе засваення студэнты выкарыстоўваюць веды, уменні і навыкі, набытыя пад час вывучэння смежных вучэбных дысцыплін: «Фальклорны практыкум», «Культурная антрапалогія», «Этнаграфія», «Этнапедагогіка», «Этнасеміётыка» і інш., што забяспечвае іх комплекснае ўзаемадзеянне ў мэтах фарміравання ў студэнтаў сістэмнага ўяўлення аб будучай прафесійнай дзейнасці.

Мэта вучэбнай дысцыпліны – пазнаёміць будучых кіраўнікоў фальклорных ансамбляў і метадыстаў у галіне фалькору з асаблівасцямі стыляў і манер выканання і інтанавання народных песень, якія характэрныя для розных рэгіёнаў Беларусі.

Задачы:

- засвоіць паняццыйны апарат этнафоназнаўства;
- тэарэтычна асэнсаваць дыдактычныя прыёмы захавання этнафоніі беларускіх песень;
- асэнсаваць аўтэнтчную манеру выканання розных рэгіёнаў Беларусі;
- знаёміць з ёй і навучаць ёй іншых.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыплінай, студэнты павінны ведаць:

- змест асноўных дакументаў, што складаюць прававую базу дзейнасці спецыяліста па этнакультурным выхаванні, этнічных спевах;
- змест асноўных паняццяў, якімі давядзецца аперываваць спецыялістам у будучай прафесійнай дзейнасці;
- дакладнае размежаванне тыпалагічных асаблівасцей стылю і манеры выканання народных песень згодна этнаграфічнай карце Беларусі (напрыклад, падводка – Усходняе Палессе; пералівы – Падняпроўе; бурдон – Заходняе Палессе; паглыбленасць гучання – Палессе, больш блізкая манера – Падзвінне і г.д.).

ўмець:

- аналізаваць аўдыёзапіс народных выканаўцаў на прадмет этнафанічнай расшыфроўкі (дакладнага фарміравання гуказдабывання і інтанавання песні, якія характэрны спевакам-носьбітам традыцыі);
- спяваць ў ансамблі і сольна песні, якія вызначаюць этнафанічныя (па стылі і манеры выканання) рэгіянальныя асаблівасці бытавання спеўных фальклорных жанраў розных рэгіёнаў Беларусі;
- выканаць адну з чатырох ансамблевых песень са спецыфічнай побытавай пластыкай, асаблівасці якой яскрава адлюстроўваюць уласцівасці народнага мастацтва (як цэласнай, сінкрэтычнай з'явы).

валодаць:

- народнай вакальнай мелізматыкай (вакальныя фаршлагі, «гуканні», «скідванні»);

– спевамі з так званым «эфектам кампенсацыі», што абумоўлівае адчуванне рытмічнай свабоды, якая асабліва характэрная для абрадавага меласу;

– дакладным фарміраваннем унісону на апошнім тоне ў канцы куплета ці страфы ў народных песнях (перш за ўсё, абрадавых).

Засваенне вучэбнай дысцыпліны «Уводзіны ў беларускую спеўную этнафонію» павінна забяспечыць фарміраванне спецыялізаванай кампетэнцыі: Валодаць навыкамі рэвіталізацыі каляндарных і сямейных абрадавых свят, пазаабрадавых бытавых практык і іх мастацкай рэканструкцыі на рэгіянальнай дакументальнай аснове.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Уводзіны ў беларускую спеўную этнафонію» прадугледжана ўсяго 90 гадзін, з якіх 50 – аўдыторныя (лекцыі – 36, семінарскія – 14) заняткі.

Рэкамендаваная форма кантролю – залік.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Уводзіны

Мэта, прадмет і задачы вучэбнай дысцыпліны. Месца спеўнай этнафоніі ў фарміраванні этнічнай культуры. Сувязь этнафоназнаўства з іншымі адгалінаваннямі этнаграфіі і практычнай фалькларыстыкі. Асноўныя паняцці: народ, этнас, гук, народная культура, этнічная музыка.

Раздзел I. Беларуская этнафонія ў рэчышчы культурнай антрапалогіі

Тэма 1. Культура і традыцыя ў культурнай антрапалогіі

Культурнаантрапалагічная дэфініцыя культуры; культура як аіульнапрынятыя ў межах пэўнай супольнасці формы арганізацыі мыслення і паводзін. Месца аўтэнтчнага мастацтва ў мадэлях паводзін, што з'яўляюцца прыметамі (або аднымі з умоў) існавання на- рода як этнічнай адзінкі. Паходжанне культуры, аўтахтоннасць і міграцыйнасць культур. Этапы гісторыі краіны, што сфарміравалі этнагенез беларусаў (даіндаеўрапейскі, балтыйскі, славянскі, этап фарміравання беларускай народнасці). Погляды культуролагаў і гісторыкаў на вытокі традыцыйнай культуры, фальклор як на спадчыну перных суполак земляробаў і жывёлаводаў. Храналогія вясковай культуры земляробаў у Цэнтральнай і Усходняй Еўропе. Спецыфіка традыцыйнай культуры Беларусі: адбіткі этнічнай гісторыі Беларусі ў яе традыцыйнай культуры, спеўным фальклоры. Маргінальнасць як адна з характэрных рыс культуры сучасных урбанізаваных населеных пунктаў Усходняй Еўропы. Кагнітыўная і нейрапсіхалагічная неабходнасць існавання традыцыі.

Тэма 2. Беларуская спеўная традыцыя: погляд антрапалага

Камунікацыя як складальнік культуры: «азначэнне» (семіятызацыя) свету як вынік генетычнага імкнення чалавека да зносін. Асаблівасці камунікацыі ў традыцыйнай культуры: адрасаты (той, да каго скіравана паведамленне) і адрасанты (тыя, хто робяць паведамленне). Людзі і прырода як адрасаты камунікацыі ў фальклорных жанрах. Пэўныя асаблівасці каляндарнай, працоўнай, сямейна-абрадавай спеўнай культуры як рэшткі гіерафоніі – зносін з сіламі, што, па разуменні носьбітаў традыцыйнай культуры, уплывалі на сезоннасць, ураджай, урадлівасць; дабрабыт прыватнага і грамадскага жыцця. Знаканасць як падстава сістэмнасці этнафоніі: "галасы" (гукавая партытура) народных абрадаў. Раннетрадыцыйная класіка фальклорных песень беларусаў як ядро іх этнічнай спеўнай культуры.

Тэма 3. Умовы дзейнасці спецыялістаў - захавальнікаў традыцыі ў Беларусі

Сэнс дзейнасці - спрыянне, згодна сацыяльнаму заказу з боку міжнароднай супольнасці і дзяржавы, захаванню формаў традыцыйнай культуры як умовы самазахавання народа (этнасу). Камунікацыйныя мэты (якія ставяць у працэсе зносін у сістэме «педагог народных спеваў - вучань»: авалоданне манерай спеваў, характэрнай для рэгіёна ці мікрарэгіёна, да якога належаць навучэнцы), інтэнцыі (ператварэнне стратэгіі ў практыку: абранне дыдагюгікі, дыдактычных матэрыялаў для навучання) і перспектывы (паўнаякаснае сезоннае існаванне спеўнай суполкі, упісанай у сацыяльную рэчаіснасць: у выглядзе этнічных класаў, спецыялізаваных груп ССНУ ці ВНУ, фальклорна-этнаграфічнага ансамбля). Прававая база: рэкамендацыі ЮНЕСКА пра захаванне фальклору, дзяржаўныя праграмы РБ па падтрымцы народнага мастацтва, пастановы Міністэрства адукацыі, Міністэрства культуры, што тычацца народнага мастацтва, эстэтычнага выхавання дзяцей і моладзі сродкамі народнай культуры. Месца народных спеваў у сферы дзяржаўных інстытутаў культуры (аматарская творчасць) і адукацыі (этнакультурнае выхаванне, спецыялізаваныя аддзяленні і кафедры вышэйшых навучальных устаноў).

Раздзел II. Складаючыя спеўнай этнафоніі

Тэма 4. Спеўная манера: гуказдабыванне

Маўленне як крыніца этнічных спеваў. Арфаэпіка мовы, яе ўплыў на асаблівасці этнічных спеваў. Натуральнасць і глыбіня розных дыялектаў беларускай мовы. Гуказдабыванне ў высокім рэгістры (ротаглотачнае рэзаніраванне) і ў сярэднім рэгістры (грудное рэзаніраванне). Розныя прыёмы агласоўкі ў спевах.

Тэма 5. Спеўны стыль: інтанаванне

Лінеарнасць як аснова музычнага стылю мыслення ў фальклоры беларусаў. Прынцыповая манодыя раннетрадыцыйнай класікі беларускіх песень. Разгорнутая мелізматыка, «гнуткасць» голасавядзення мелодый народных песень. Пачатковыя элементы поліфаніі ў спеўных стылях: гетэрафонія, бурдон, падводка. Асаблівасці інтанавання беларускіх народных песень: праходная інтэрваліка, унісон-«труба» на *fermata* ў канцы куплетаў.

Тэма 6. Этнафанічны сінкрэтызм:

элементы этнахарэаграфіі і інструментальнай этнафоніі ў спевах

Раннетрадыцыйны фальклор як узор сінкрэтызму народнага мастацтва. Рытуальная харэаграфія і яе пазнейшыя пераасэнсаваныя гульнёвыя формы: карагоды, гульні; традыцыйна-побытавы танец. Акампанемент, скрыпка і

дуда — традыцыйныя інструменты беларусаў у крыніцах этнографіі XIX — першай паловы XX ст.

Раздзел III. Гісторыка-этнографічнае раяніраванне і этнафонія

Тэма 7. Поўнач Беларусі: этнафанічныя асаблівасці

Гісторыка-этнографічныя рэгіёны: Паазер'е і Панямонне. Паўночна-ўсходні дыялект беларускіх гаворак. Манодыя як аснова мясцовага меласу. Мелізмы, надзвы- чай развітая музычная арнаментыка. Пачатковая поліфанія: антыфоны, каноны каляндарных і сямейна-абрадавых песень; кантрастна-лінейнае шматгалоссе, абрад «барана». Тэмбравая дынаміка мясцовых спеваў, этнакультурныя сувязі і этнафанічная спецыфіка паўночных рэгіёнаў.

Тэма 8. Поўдзень Беларусі: этнафанічныя асаблівасці

Гісторыка-этнографічныя рэгіёны: Усходняе і Заходняе Палессе. Паўднёва-заходні дыялект, палеская група гаворак. Пачатковая поліфанія, гетэрафанічны адхіленні ад унісону як характэрны тып гуртавога інтанавання на Палессі. Падгалосачна-поліфанічны тып інтанавання: спевы з падводкай, бурдонныя спевы. «Агрэсіўная» тэмбравая дынаміка мясцовых спеваў, этнакультурныя сувязі і этнафанічная спецыфіка спеўнай культуры паўднёвых рэгіёнаў.

Тэма 9. Усход Беларусі і Цэнтральная Беларусь: этнафанічныя асаблівасці

Гісторыка-этнографічныя рэгіёны: Падняпроўе, Цэнтральная Беларусь. Група сярэднебеларускіх гаворак. Карагоднасць, танцавацьнасць як асноўныя рысы музычнага фальклору Падняпроўя. Падняпроўскія спевы з пералівамі, з падцягам. Цэнтральны гісторыка-этнографічны рэгіён як перакрываўанне традыцый розных рэгіёнаў, пераважны ўплывы з Поўначы Беларусі. Тыпы гукавядзення ў спеўным фальклору Міншчыны. Тэмбравая дынаміка мясцовых спеваў, этнакультурныя сувязі і этнафанічная спецыфіка усходняга і цэнтральнага рэгіёнаў.

Раздзел IV. Асновы методыкі ў этнафоніі

Тэма 10. Уключанае назіранне і этнафонія

Урбанізацыя і міграцыя насельніцтва ў гарады сярэдзіны XX ст. «Новая фальклорная хваля» ў мастацтве ўсходнееўрапейскай часткі СССР у 60-я гады. «Фалькларысты, якія спяваюць». Ансамбль Дзмітрыя Пакроўскага. Дзейнасць балтыйскіх, украінскіх і беларускіх этнамузыкалагаў. Культурна-антрапалагічны метады ўключанага назірання як неабходная ўмова пераёмнасці спеўных традыцый.

Тэма 11. Тэхналагічная замена ўключанага назірання

Вясковыя і гарадскія фальклорныя ансамблі, крыніцы пераймання мастацкіх узораў. Магчымасці аўдыётэхнікі: «за» і «супраць». Сумяшчэнне тэхнагенных сродкаў навучання і жывых зносін з носьбітамі спеўнай традыцыі: фольк-клуб «Маладзёвы», ансамблі «Калыханка», «Куманёк» Ларысы Рыжковай.

Тэма 12. Уводзіны ў этнафонію ва ўмовах фармальнага і нефармальнага адукацыйных працэсаў Беларусі

Спецыфіка дзяржаўных інстытутаў выхавання: *аматары, «этнакультурнае выхаванне»* ў пазашкольных установах і шляхам мастацкай адукацыі - *харавікоў і вакалістаў-народнікаў* (сістэма «музычная школа - вучылішча мастацтваў - універсітэт культуры»). Рэспубліканскі праект «Танцавальны фальклор і дзеці», тыпавыя навучальныя праграмы «Фальклорны ансамбль», «Музычны фальклор», «Народная творчасць і вывучэнне спеўных стыляў Беларусі».

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА
вучэбнай дысцыпліны

Нумар тэмы	Назва тэмы, раздзелу	Колькасць аўдыторных гадзін		КСР	Форма кантролю ведаў
		Лекцыйныя заняткі	Семінарскія заняткі		
	Уводзіны	2			
	Раздзел I. Беларуская этнафонія ў рэчышчы культурнай антрапалогіі				
1	Тэма 1. Культура і традыцыя ў культурнай антрапалогіі	2		2	апытванне
2	Тэма 2. Беларуская спеўная традыцыя: погляд антрапалага	2			
3	Тэма 3. Умовы дзейнасці спецыялістаў - захавальнікаў традыцыі ў Беларусі	2			
	Раздзел II. Складаючыя спеўнай этнафоніі				
4	Тэма 4. Спеўная манера: гуказадабыванне	2	2		
5	Тэма 5. Спеўны стыль: інтанаванне	4	2	2	апытванне
6	Тэма 6. Этнафанічны сінкрэтызм: элементы этнахарэаграфіі і інструментальнай этнафоніі ў спевах	2		2	апытванне
	Раздзел III. Гісторыка-этнаграфічнае раянраванне і этнафонія				
7	Тэма 7. Поўнач Беларусі: этнафанічныя асаблівасці	2	2	2	апытванне
8	Тэма 8. Поўдзень Беларусі: этнафанічныя асаблівасці	2	2	2	апытванне
9	Тэма 9. Усход Беларусі і Цэнтральная Беларусь: этнафанічныя асаблівасці	2	2		
	Раздзел IV. Асновы методыкі ў этнафоніі				
10	Тэма 10. Уключанае назіранне і этнафонія	2	2		
11	Тэма 11. Тэхналагічная замена ўключанага назірання	2			
12	Тэма 12. Уводзіны ў этнафонію ва ўмовах фармальнага і нефармальнага адукацыйных працэсаў у Беларусі	2			
Усяго: 50		28	12	10	экзамен

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. Говард, Майкл. Сучасная культурная антрапалогія / Майкл Говард / Пер. с англ. І. Карпікавай, М. Раманоўскага, А. Шыманскага; Пад рэд. П. Церашковіча. – Мінск : Тэхналогія; Беларускі фонд Сораса, 1995. – 478 с.

2. Можейко, З. Я. Календарно-песенная культура Беларусі: Опыт системна-тыпалагічнага даследавання / З. Я. Можейко – Мінск: Наўка і тэхніка; 1985. – 247 с.

3. Мухарынская, Л. С. Беларуская народная музычная творчасць: Вучэб. дапам. для муз. ВНУ / Л. С. Мухарынская, Т. С. Якіменка. – Мінск: Выш. шк.; 1993. – 343 с.: іл.

4. Цітоў, В. С. Этнаграфічная спадчына. Беларусь. Краіна і людзі: Вучэб.-метад. дапам. / В. С. Цітоў. – Мінск: Беларусь; 1996. – 208 с.: іл.

Дадатковая

1. Вясна на Беларусі: Рэпертуарны зборнік. – Мінск : НЦТДІМ, 1998. – 54 с.

2. Гульні, забавы, ігрышчы / Уклад. А. Лозка. - Мінск.: Беларуская наўка; 1996. – 534 с.: нот. іл.

3. Емельянов, В. В. Развитие голоса: Координация и тренаж. / В. В. Емельянов. – СПб.: Лань, 1997. – 190 с.

4. Ключев, Е. В. Речевая коммуникация: Учеб. пособие для ун-тов и вузов / Е. В. Ключев. – М.: Изд-во «ПРИОР»; 1998. – 224 с.

5. Кодай, Золтан. Учебное пособие по сольфеджио / Золтан Кодай. – М.: Композитор; 1993. – 168 с.

6. Мельникова, Л. И. Детский музыкальный фольклор в дошкольных образовательных учреждениях (на примере земледельческих праздников) / Л. И. Мельникова, А. Н. Зимина. — М.: Гном- Пресс; 2000. – 88 с.

7. Мыльников, А. С. Язык культуры и вопросы изучения этнической специфики средств знаковой коммуникации / А. С. Мыльников // Этнографическое изучение знаковых средств культуры. – Л.: Наўка; 1989. – с. 7-38.

8. Мядоцкі край і яго таленты: Даведнік фестывалю (30 мая - 1 чэрвеня 1997г., в. Мётча) / Укл. М. Козенка. – Мінск.; ВЛАДП-АРТ, 1997. – 109 с.

9. Назаренко, И. К. Искусство пения: Очерки и материалы по истории, теории и практике художественного пения: Хрестоматия / И. К. Назаренко. – М.: Музыка; 1963. – 511 с.

11. Науменко, Г. М. Фольклорная азбука: Учеб. пособие для начальной школы / Г. М. Науменко. – М.: Издательский центр «Академия»; 1996. – 136 с.

12. Специфика учебно-воспитательной работы в фольклорных певческих коллективах: Метод. пособие. – М.: ВНИЦНТИКПР, 1984. – 103 с.

13. Фольклорный ансамбль // Музыка: Программы для внешкольных учреждений и общеобразовательных школ. – М.: Просвещение; 1986. – с.356-366.

14. Хазова, М. В. Горенка: комплексное изучение музыкального фольклора / М. В. Хазова // Фольклор - музыка - театр: Программы и конспекты занятий для педагогов дополнительного образования, работающих с дошкольниками / Под ред. С. И. Мерзляковой. – М., 1999. – 120 с.

Пералік рэкамендуемых сродкаў дыягностыкі

Для дыягностыкі прафесійных кампетэнцый, выяўлення ўзроўню засваення ведаў і ўменняў па дысцыпліне рэкамендаваны наступны інструментарый:

- падрыхтоўка прэзентацый;
- падрыхтоўка пісьмовых кантрольных работ (заданняў);
- напісанне рэфератаў па асобных раздзелах дысцыпліны;
- напісанне дакладаў на навуковыя канферэнцыі па асобных тэмах дысцыпліны;
- вуснае апытанне студэнтаў на семінарах па распрацаваных тэмах.

Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі і правядзенні самастойнай работы

Праграма дысцыпліны складаецца з трох буйных раздзелаў: уводзінаў і двух асноўных раздзелаў. Улічваючы спецыфіку дысцыпліны, лічым мэтазгодным на пачатку кожнага практычнага занятка праводзіць невялікае апытанне па пройдзеным матэрыяле для яго лепшага засваення і замацавання ведаў, а таксама напрыканцы кожнага раздзела.

Крытэрыі ацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці студэнтаў

Ацэнка і вызначэнне ўзроўню ведаў і прафесійных кампетэнцый студэнтаў ажыццяўляецца з дапамогай 10-бальнай шкалы: 10 (дзесяць), 9 (дзевяць), 8 (восем), 7 (сем), 6 (шэсць), 5 (пяць), 4 (чатыры), 3 (тры), 2 (два), 1 (адзін). Дастатковы ўзровень ведаў, уменняў і навыкаў ацэньваецца адзнакай, не меншай за 4 (чатыры) балы. Балы 1 (адзін), 2 (два), 3 (тры) з'яўляюцца недавальняючай ацэнкай і недастатковай для далейшага працягу навучання, яны не забяспечваюць дастатковы аб'ём ведаў і кампетэнцый у межах адукацыйнага стандарту. Балы 1 (адзін), 2 (два), 3 (тры) не выстаўляюцца ў заліковую кніжку, толькі ў экзаменацыйную ведамасць.

Пры распрацоўцы наступных крытэрыяў ацэнкі выкарастаны тыповыя крытэрыі вынікаў вучэбнай дзейнасці, распрацаваныя Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Адзнака	Паказальнікі адзнакі
1 (адзін)	Веданне студэнтам асобных фактаў, з'яў і тэрмінаў вывучаемай дысцыпліны.
2 (два)	Устойлівая фіксацыя ў памяці студэнта асобных фактаў, з'яў і тэрмінаў вывучаемай дысцыпліны.
3 (тры)	Аднаўленне студэнтам часткі праграмнага матэрыялу па памяці. Ізаляванасць ведаў па асобных тэмах, персаналіях, крыніцах.
4 (чатыры)	Недастаткова сістэмнае ўсведамленне студэнтам вывучаемай дысцыпліны (ролі і месца ВНУ ў дзейнасці сучасных устаноў сацыякультурнай сферы, шляхоў і сродкаў засваення фальклору). Веданне даследчай і навукова-метадычнай літаратуры.
5 (пяць)	Усведамленне большай часткі праграмнага вучэбнага матэрыялу (апісанне праблемнага поля адукацыі щ ВНУ), веданне структуры аналізу навучання. Наяўнасць неістотных памылак.
6 (шэсць)	Сістэмнае ўсведамленне большай часткі праграмнага вучэбнага матэрыялу. Веданне асноўнай навуковай літаратуры і метадычнага фонду па дысцыпліне. Наяўнасць неістотных памылак.

Адзнака	Паказальнікі адзнакі
7 (сем)	Поўныя, трывалыя веды. Разгорнутае апісанне і тлумачэнне аб'ектаў вывучэння, раскрыццё праблемадукацыі ў ВНУ, фармуліроўка вывадаў. Уменне аналізаваць вучэбны працэс. Наяўнасць адзінкавых неістотных памылак.
8 (восем)	Поўныя, трывалыя, глыбокія веды. Свабоднае аперыраванне вучэбным матэрыялам дысцыпліны. Раскрыццё сутнасці тэарэтычных пытанняў, пацверджанне аргументамі і фактамі. Веданне асноўнай і дадатковай літаратуры па дысцыпліне. Наяўнасць адзінкавых неістотных памылак.
9 (дзесяць)	Усведамленне студэнтам працэсаў сацыяльна-карыснага выкарыстання адукацыі і веданне інавацыйных шляхоў і сродкаў яе ўдасканалення, асэнсаванне досведу па эстэтычнаму аздабленню навучання. Раскрыццё сутнасці тэарэтычных пытанняў, пацверджанне аргументамі і фактамі. Уменне аналізаваць структуру вучэбнага працэсу, карыстацца навукова-метадычнай літаратурай па акрэсленых пытаннях. Наяўнасць адзінкавых неістотных памылак.
10 (дзесяць)	Глыбокае асэнсаванне праблем арганізацыі вучэбнага працэсу ў ВНУ як навуковай галіны. Разуменне студэнтам агульнатэарэтычных пытанняў адукацыі ў ВНУ на сучасным этапе. Уменне прымяняць свае веды ў кантэксце прафесійнай дзейнасці, аналізаваць з'явы традыцыйнай духоўнай культуры з улікам набытых ведаў, карыстацца навуковай літаратурай па эстэтыцы і экалогіі культуры, праблемах і тэндэнцыях этнамастацкай адукацыі.